

CUVÂNT ÎNAINTE

Privind lucrarea

„PETRE S. AURELIAN, 1833-1909 - AGRONOM, ECONOMIST, OM
DE STAT”

scrisă de Prof.dr. Viorel Iulian Peștean

Monografia în 2 volume, însumând 1300 de pagini, a fost alcătuită de renumitul Prof. dr. Viorel Iulian Peștean, autor a numeroase alte lucrări asemănătoare. Cităm aici albumul „Mari agronomi români 1800-2000”, care l-a consacrat deja pe autorul cărții la care ne referim ca un veritabil scormonitor al activității și vieții marilor personalități profesionale, unii și cu statut de politicieni, care însă și-au adus și o contribuție esențială la progresul patriei lor, România.

Istoria se repetă. Istoria actuală seamănă foarte mult cu cea din vremea Imperiilor Turc și Austro-Ungar, perioadă în care a trăit și marele P. S. Aurelian. De-a lungul istoriei sale foarte zbuciumate, România a avut parte de numeroase „rele” și incertitudini, dar simultan și-a născut și veritabili fii ai țării, care să o ajute să treacă peste numeroasele piedici puse în calea dinamicii ei adeseori lălâi de către vicisitudinile istoriei.

O istorie întotdeauna „ostilă” a fost și cea oferită de dinamica confuză și agresivă a tranziției de la comunism la un pseudo-capitalism în această încrucișare a secolelor XX și XXI. Studiind, în zilele noastre, atent opera lui P. S. Aurelian, profesorul Peștean constată prioritar că a fost un mare condeier, un „maestru al condeiului”, cum spune autorul, având un dar al scrisului care a depășit lexicul unor celebrități precum Odobescu, Hașdeu, Ghica, Bacalbașa și alții.

Paradoxul istoric constă, însă, în faptul că Aurelian a fost mai puțin popularizat și cunoscut, atât în timpul vieții sale, cât și în decursul istoriei, până în zilele noastre.

Putem afirma, după lecturarea cărții profesorului Peștean, că istoria și oamenii care au făcut această istorie, au creat o adevărată nedreptate marelui Aurelian, lăsându-l în anonimat pe unul dintre cei mai creatori și reprezentativi fii ai României.

Câteva însușiri și caracterizări ale marelui Aurelian merită a fi scoase în evidență, și anume:

1. P. S. Aurelian a fost o personalitate copleșitoare în primul rând prin multidisciplinaritatea sa. A fost, în egală măsură, un savant în ale agriculturii, cu siguranță cel mai mare agronom al țării, raportat istoricește împărțind primul loc al podiumului cu marele Gh. Ionescu Șișești, apărut însă în scena agriculturii o generație mai târziu.

2. Ca personalitate, Petre S. Aurelian s-a aflat în elita marilor savanți ai țării, fiind în egală măsură Academician, profesor, agronom, industriaș, comerciant, mare economist și mare om de stat, fiind, ca și Șișești, de 6 ori ministru Liberal, cu deosebire la Ministerul lucrărilor publice, dar și la altele.

3. Profesionalismul de excepție și l-a câștigat grație unei mari inteligențe native și a unei permanente instruirii în țară și în străinătate, dar și a unei permanente munci de cercetare multidisciplinară, finalizată în numeroase, foarte numeroase lucrări științifice, lucrări de atitudine, lucrări de educație, lucrări cu caracter legislativ publicate în numeroase reviste, unele dintre ele fiind înființate și conduse chiar de el, cum ar fi „Revista științifică”, suplimentul „Economia națională”, cu subtitlul „Buletin al intereselor economice române”, „Economia rurală”, „Economia Națională” și altele.

4. Prin scrierile sale, încă din tinerețe Aurelian demonstrează din plin calitățile unui mare patriot, pledând în permanență pentru dezvoltarea agriculturii locale, a industriei românești, a comerțului țării, susținând, prin autoritatea sa, capitalul românesc fără a aduce atingere sau discriminări capitalului străin care, ca și astăzi, începuse să invadeze țara, cu voința și permisiunea autorităților. Se practică, încă de pe atunci, o competiție neloială în zona formării și sprijinirii capitalului autohton, pe care Aurelian le-a taxat cu neasemuit profesionalism, dar și patriotism.

5. Preocupat de Economia Rurală și sprijinirea satului, în articolul „Considerațiuni asupra agriculturii naționale”, publicat în „Naționalul”, Aurelian susținea imperios necesitatea unei organizări temeinice a agriculturii țării, ca bază a economiei pentru progresul națiunii și cerea ca țăranul să fie tratat cu respect, să fie ușurat de

greutățile impuse care îl umileau și împrăștiat cu **„o bucată de pământ”**. În alt articol, intitulat „Considerațiuni asupra importanței de a îmbunătăți starea cultivatorilor”, publicat la 18 sept. 1958 tot în „Naționalul”, vorbește despre înțelepciunea țărilor colonialiste de a desființa sclavia, pe care o considera ca o piedică contra progresului, sugerând fin că românul clăcaș nu era departe de acea stare nenorocită a oamenilor, afirmând că „...munca produsă de sclavi costă mai scump decât munca înfăptuită de oameni liberi”, ca apoi să spună: **„...fiecare român vede cum o națiune întreagă geme în suferință, bolnavă până la oase”**. Oare această afirmație nu se potrivește foarte mult zilelor noastre? Susținem, deci, că „Istoria se repetă”, căci în planul său de redresare a agriculturii, printre altele, Aurelian propunea **„înlesnirea tuturor mijloacelor din partea guvernului, care să permită țăranului de a-și îmbunătăți starea sa intelectuală, morală și materială”**. Propunerea aceasta este extrem de actuală și astăzi și, la fel ca în toate vremurile, există o rezistență cruntă din partea Imperiului European și a administrației locale, ca și a politicii locale, a sistemului local, pentru rezolvarea ei.

6. Ca savant de renume în ale agriculturii, pentru P. S. Aurelian nu există domeniu al acesteia în care să nu fi cercetat, publicat și promovat. În primul rând, s-a dovedit un excelent ameliorator, ocupându-se de îmbunătățirea rasei de oi Merinos – „Oile Merinos” (1861), ameliorarea raselor de cai, ca și a vacilor de lapte, materiale rezultate din cercetare și publicate în 1861. Apoi s-a dovedit a excela în domeniul tehnicilor agricole la nivelul gospodăriilor țărănești. S-a preocupat de arături, rolul lor, pentru ce și cum se realizează. A efectuat și publicat studii despre „Gunoii de grajd”, avantajele, fermentarea, colectarea și aplicarea lui, efectele asupra recoltei. Asemenea studii au fost reluate și adâncite 50-60 de ani mai târziu de către Gh. Ionescu Șișești. Ulterior s-a preocupat de monografia diferitelor culturi, printre care cităm porumbul, cânepa, trifoiul, bumbacul, arahida, pășuni, fânețe, lucernă și multe altele.

P. S. Aurelian s-a ocupat atent și de albine – „Agricultura practică”, de viermii de mătase – „Sericicultura” și „Cultura duzelor”. A fost primul agronom care s-a preocupat și a publicat un număr foarte

mare de articole despre „meteorologia populară”, a înființat prima stație meteorologică la Școala de la Herăstrău și a susținut inițiativa înființării „Institutului Meteorologic”.

A fost extrem de activ în domeniul viticulturii. Este primul care a întocmit și publicat o monografie completă despre Bazinul Viticol „Dealul Mare”, Prahova. În această direcție, într-o succesiune logică, ne-a lăsat moștenire 20 de articole, studii și capitole de cărți care pot fi considerate ca primul tratat modern de „Viticultură și producerea vinului” din bibliografia de specialitate. Bibliografia viței de vie continuă cu alte 21 de articole de specialitate, care vizează fiecare detaliu al verigilor tehnologice ale culturii viței de vie și finalizate cu „Congresul Oenologic de la Viena” din 1874.

7. Ca dascăl, P. S. Aurelian avea proiectată opera de dezvoltare a învățământului agricol, căreia i-a dăruit 4 decenii de muncă, iar rezultatele îl așează pe locul de „Fondator al învățământului agricol românesc”. Ca profesor la „Școala Națională de Agricultură de la Pantelimon” (numit la 21 oct. 1860) a participat la prima rectificare a programului de învățământ și a devenit șeful catedrei de „Agricultură, botanică, silvicultură și economie rurală”. În 2 august 1863 este numit directorul școlii, pentru ca 4 ani mai târziu să elaboreze cea mai modernă programă de învățământ agricol a acelor timpuri. Sub conducerea sa școala a primit două medalii de bronz la Expoziția Universală de la Paris din 1867.

Cu sprijin domnesc, la 1 Decembrie 1869 Aurelian se instalează directorul noii „Școli Centrale de Agricultură și Silvicultură de la Ferestreu, Stabiliment de gradul II”. Școala era dotată cu toate facilitățile unei excelente baze de pregătire teoretică și practică a studenților, precum: a) Cultură mare; b) Câmp de experiență și de studii; c) Grădină botanică; d) Livadă de pomi și școală de pomi; e) Școală dendrologică (pădure); f) Grădină de legume; g) Vie; h) Parc, alei și grădină de flori; i) Dudăria; j) Prisacă; k) Muzeu de agricultură și grădină de flori; l) Observator meteorologic. Oare câte universități de profil din România au, în zilele noastre, toate aceste facilități de studiu? Aurelian a construit, la scurtă vreme, o „fabrică de mașini” și o „secție de horticultură”.

Aurelian a fost nu numai un manager de școală, dar și un excelent cadru didactic la catedră, despre el studenții apreciau că **„Era o plăcere să-l ascuți, și după ieșirea sa din clasă părea că-i mai auzeai muzicalitatea vorbelor sale cumpănite, frumusețea expresiunilor întrebuințate și puterea lor de convingere, ceea ce făcea ca materiile profesate de dânsul să fie cel mai bine înțelese și, prin urmare, mai ușor de învățat de noi. Era, în fond, un mare și foarte talentat profesor”**.

Aurelian a avut însă preocupări majore și pentru dezvoltarea unui învățământ public, „pentru luminarea poporului”, și a elaborat legi pe care le-a susținut în presă, dar și în Parlamentul României, unde a activat peste 30 de ani, o durabilitate impresionantă. A militat, apoi, pentru introducerea în învățământul clasic (mediu) și a învățământului practic profesional (desființat în ultimele 2 decenii în România), pentru ateliere școală prin sate și orașe.

Tot Aurelian a fost acela care a elaborat prima „Lege pentru învățământul agricol”, care a fost promulgată de Regele Carol I la 12 Sept. 1883. Din 8 Sept. 1871 și până la moarte (38 de ani) P. S. Aurelian a fost membru cu drepturi depline al Academiei Române de Științe, ulterior a fost de două ori Vicepreședinte și tot de două ori Președinte. În paralel, a fost de 6 ori ministru și o singură dată prim-ministru (21 Nov. 1896 – 30 Martie 1897). Pentru meritele sale deosebite a fost decorat de 15 ori cu cele mai valoroase distincții naționale și internaționale. A fost un om de geniu al epocii sale, neegalat de nimeni până în prezent ca român patriot.

8. P. S. Aurelian a fost, însă, și un foarte mare, un renumit economist, cu foarte numeroase activități în patrimoniul său, toate puse în slujba dezvoltării economiei naționale. Ca și în cazul agriculturii, practic nu a existat domeniu de activitate economică în care să nu-și fi lăsat amprenta inteligenței sale, ca de exemplu: industria, asigurările agricole, economiile, moneda, capitalul – capitalurile, creditul agricol, domeniul poștal, comunicațiile și transportul, inclusiv căile ferate, petrolul, cărbunele și altele.

Însă ceea ce este specific lui Aurelian este lupta lui epuizantă pentru introducerea protecționismului, adică a protecției economiei

române în fața invaziunii capitalurilor străine, mai bine formate și organizate decât cele românești. Situația este similară cu cea din zilele noastre. Ca și atunci, astăzi politicul, ca și instituțiile statului, sprijină capitalul străin, uneori prin mijloace penale, în defavoarea capitalului autohton, în permanență agresat pentru a face loc celui străin. Aurelian susține, cu argumente raționale, că în perioada de construcție a industriei în țările înapoiate (așa era România și atunci, și acum) trebuie a se aplica, din necesitate, „Doctrina protecționismului economiei naționale”. Pentru aceasta a scris zeci de articole, între care și „Catechismul economiei politice”, o lucrare de primat în bibliografia românească.

Despre foarte numeroase activități putem vorbi în cazul lui P. S. Aurelian, dar ceea ce este foarte important este faptul că pe toate le-a desfășurat pe bază de cercetare și neasemuită intuiție specifică marilor genii, susținute de o extraordinară putere de muncă. Încă de la acea vreme Aurelian a realizat cât de periculos este amestecul politicului în economie, spunând: **„Instituțiunile economice nu pot, în orice țară ar fi, să fie supuse vicisitudinilor politice; în contra neajunsurilor comerciale mijlocul de apărare trebuie să se caute numai pe terenul politicii comerciale”**. Acest principiu este astăzi total ignorat în România.

Luptând pentru independența comercială, P. S. Aurelian se pronunță contra „ocupanților economici”, spunând **„...vai de statele care, din nepricepere sau prin trădare, vor cădea în mrejele întinse la fiecare pas de diplomația economică. Odată prinse vor scăpa dintr-însele micșorate și ciuntite, ca și în urma unui război”** și, mai departe **„... Statul lipsit de o națională organizare economică este expus a vedea într-o zi pierdute nu numai cerințele sale politice, dar chiar și ființa sa”**.

Istoria se repetă cu atâta intensitate, faptele se suprapun atât de mult, încât textele de mai sus nu au nevoie de comentarii.

* * *

P. S. Aurelian a scris 50 de cărți, studii și monografii și 618 articole de specialitate în toate domeniile, demonstrând portanta unei minți geniale, cum rar se găsește în lume.

La fel de importantă ca cercetarea și publicistica sa este opera de manageriat în crearea Școlii Agricole Române, activitatea politică pusă exclusiv în slujba patriei sale, spiritualitatea pe care a emanat-o acest mare om în societatea românească și internațională.

Despre P.S. Aurelian au scris 21 de autori, prea puțini pentru un patriot, savant și un spirit atât de mare. De aceea consider că această carte scrisă cu multă inteligență și îndemânare de către Prof. dr. Viorel Iulian Peștean constituie o dreaptă și binevenită reconstrucție istorică a vieții și operei marelui P. S. Aurelian, o construcție spirituală deosebită în peisajul culturii românești.

Prof.univ.dr.ing.dr.h.c. MIHAI BERCA